ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

7700 Търговище, пл. Свобода
Телефон: +359 601/68 612; факс: +359 601/620 57, 622 12
e-mail:obshtina@targovishte.bg; www.targovishte.bg

Ниво на конфиденциалност 1
[TPL-GREEN]

ОТЧЕТ
НА ОБЩИНСКИЯ ГОДИШЕН ПЛАН ЗА МЛАДЕЖТА

НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

ЗА 2024 г.

ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ

7700 Търговище, пл. Свобода
Телефон: 0601/68612; факс: 0601/620 57,0601 622 12
e-mail:obshtina@targovishte.bg; www.targovishte.bg

ОБЩИНСКИ ГОДИШЕН ОТЧЕТ НА ПЛАНА ЗА МЛАДЕЖТА НА ОБЩИНА ТЪРГОВИЩЕ ЗА 2024 г.

Настоящият документ съдържа Отчет за изпълнението на Общинския план за младежта за 2024 година.

Общинският план за младежта за 2024 г. е приет с Решение № 17 от Протокол № 4 от 31.01.2024г. на Общински съвет Търговище, като съдържа приоритети и специфични цели за провеждането на общинската политика за младежта и мерките за постигането им:

- насърчаване на икономическата активност и кариерното развитие на младите хора;
- подобряване на достъпа до информация и качествени услуги. - насърчаване на здравословния начин на живот;
- превенция на социалното изключване на младите хора в неравностойно положение;
- развитие на общинската образователна инфраструктура;
- развитие на младежкото доброволчество;
- повишаване на гражданската активност;
- развитие на младите хора в малките населени места и селски райони;
- развитие на междукултурния и международния диалог;
- повишаване на ролята на младите хора в превенцията на престъпността.

Демографска перспектива

В условията на динамично развиващо се общество, настъпващите промени и засилващата се емиграция на млади хора в чужбина, едно от най-големите предизвикателства пред институциите е да мотивират младите хора да се реализират в България, да се създаде стабилен социален и икономически климат, мотивиращ младежите да останат в страната.

Основната характеристика на младежката общност в община Търговище, както и предизвикателствата пред нея, не са по-различни от тези на младежите в Национален мащаб.

В резултат на демографски и миграционни процеси числеността на населението в област Търговище трайно намалява през последните години. Процесът на депопулация е налице във всички общини на региона.

Населението в област Търговище към 31.12.2023 г. е 95 609 души, което представлява 1.48% от населението на България. В сравнение с предходните години населението на областта през 2023 г. намалява с още 592 души.

	2021 г.	**2022 г.**	**2023 г.**
област Търговище	108 117 души	96 201 души	95 609 души
община Търговище	53 041 души	48 302 души	48 121 души

Брой млади хора в област Търговище към 31.12.2023г. - 12 037:

- 15-19 г. – 4 750;
- 20-24 г. – 3 558;
- 25-29 г. – 3 729.

Таблица 1

Население по пол, възраст и местоживеене в област Търговище

	възраст	общо			в града			в селата		
		всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всички	мъже	жени
област Търговище	**общо население**	**95 609**	**46 414**	**49 195**	**53 470**	**25 439**	**28 031**	**42 139**	**20 975**	**21 164**
	15-19	4 750	2 432	2 318	2 618	1 373	1 272	2 132	1 086	1 046
	20-24	3 558	1 827	1 731	1 899	974	925	1 659	853	806
	25-29	3 729	1 939	1 790	2 177	1 089	1 088	1 552	850	702
	общо младежи	**12 037**	**6 198**	**5 839**	**6 694**	**3 409**	**3 285**	**5 343**	**2 789**	**2 554**

Данните са на НСИ към 31.12.2023г.

Към 31.12.2023 г. по данни на НСИ, населението на общината наброява 48 121 души, като 32 728 живеят в града, а 15 393 в селата на територията на община Търговище.

Към 31.12.2022 г. по данни на НСИ, населението на общината наброява 48 302 души, като 32 957 живеят в града, а 15 345 в селата на територията на община Търговище. Към 31.12.2021 г. населението на общината наброява 53 041 души, като 34 793 живеят в града, а 18 248 в селата на територията на община Търговище.

Към 31.12.2023г. в община Търговище населението в под трудоспособна възраст е 7 668 души, в трудоспособна възраст е 27 548, а в над трудоспособна възраст - 12 905 души.

Към 31.12.2022г. в община Търговище населението в под трудоспособна възраст е 7 693 души, в трудоспособна възраст е 27 768, а в над трудоспособна възраст - 12 841 души.

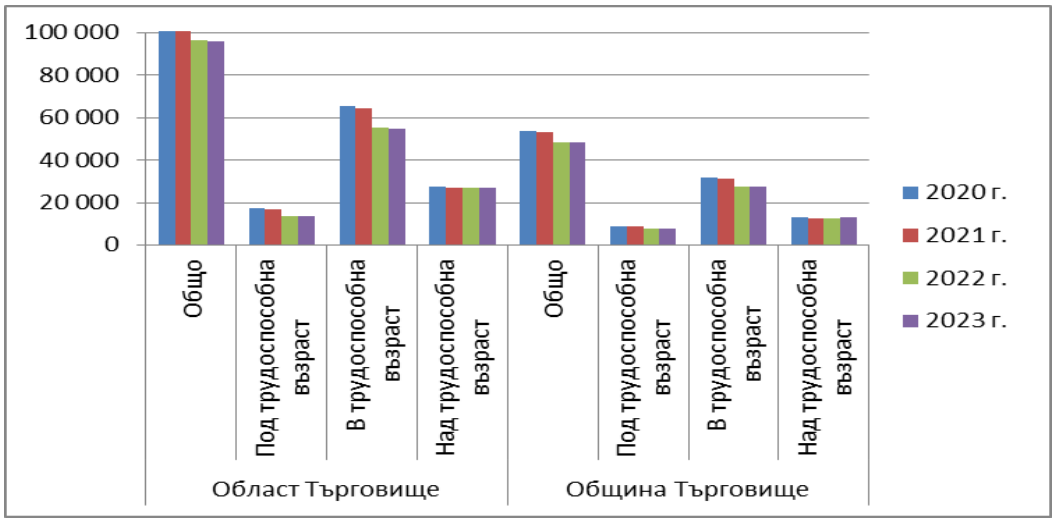
Статистическите данни за демографията на населението показват, че продължава утвърждаването на отрицателни тенденции в демографското развитие на региона. Налице е продължаващ процес на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на броя и дела на населението на 65 и повече години.

Таблица 2

Населението под, във и над трудоспособна възраст в област Търговище и община Търговище по години

	Възраст	***2020г.***	***2021г.***	***2022г.***	***2023г.***
Област Търговище	**Общо**	**110 027**	**108 117**	**96 201**	**95 609**
	Под трудоспособна възраст	17 156	16 856	13 885	13 862
	В трудоспособна възраст	65 174	64 307	55 250	54 606
	Над трудоспособна възраст	27 697	26 954	27 066	27 141
Община Търговище	**Общо**	**53 716**	**53 041**	**48 302**	**48 121**
	Под трудоспособна възраст	8 964	8 913	7 693	7 668
	В трудоспособна възраст	31 858	31 498	27 768	27 548
	Над трудоспособна възраст	12 894	12 630	12 841	12 905

Данните са на НСИ към 31.12.2023 г.

I. НАСЪРЧАВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ И КАРИЕРНОТО РАЗВИТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА

Младежка заетост

В условията на пазарна икономика от най-важно значение за младите хора е предстоящото им трудово и социално реализиране. В Националния План се залагат добри перспективи за осигуряване на заетост, поддържане и подобряване условията на труд, както и добра среда за разширяване на възможностите за интегриране.

Причините за младежка безработица могат да се обединят в няколко аспекта:

➢ Мотивация на младежите за работа, образование и придобиване на квалификация;

➢ дисбаланс между реалното търсене на пазара на труда и младежите с определено професионално направление;

➢ занижено равнище на професионална квалификация, дължащо се на слаба практическа подготовка и ниска информираност;

➢ слабо търсена или неточна професионална ориентация;

➢ липсата на трудов опит, който е основен фактор за всеки работодател при подбор на кадри;

➢ демотивация от предлаганото заплащане при несъобразяване или пренебрегване на дадената квалификация;

➢ малко на брой работодатели инвестират в обучението и квалификацията на младите работници и служители;

➢ ниска производителност и адаптивност на младите хора

➢ неудобен обществен транспорт или липса на транспорт осигурен от работодателя.

По информация от Дирекция „Бюро по труда“ - Търговище:

➢ Процентът на регистрираните безработни млади хора (15-29 години) към м. ноември 2024г. е 11 % на база регистрираните средномесечно безработни лица общо;

➢ Процентът на продължително безработни лица на възраст 16-29 години към 30.11.2024г. е 4,14 % от средномесечно регистрираните продължително безработни лица;

➢ Трудовите посредници са активирани 114 неактивни младежи от 16 навършени години до 29 години от община Търговищ. Няма случаи на посещения в Дирекция „Бюро по труда“ – Търговище на лица навършили 15 години. През годините ДБТ – Търговище има изградено добро сътрудничество с РУО - Търговище във връзка с мотивиране на тези лица за връщане в образователната система;

В Дирекция „Бюро по труда“ – Търговище има определени служители, които обслужват младежите до 29 години, като с личната си ангажираност и индивидуален подход при обслужване на лицата от уязвимата група повишават ефективността от предлаганите услуги. При изпълнение на задълженията си служителите спазват нормата на чл. 2 от Закона за насърчаване на заетостта, който регламентира недопускане на пряка или непряка дискриминация.

В периода 01.01.2024 г. – 30.11.2024 г. включени 5 безработни лица до 29 г. в обучение за професионална квалификация. 513 младежи са консултирани за професионално развитие, включително за безплатните обучения по Компонент 2 „Обучения за DI-GI умения и компетенции“ от Инвестиция С1.И3 – ПЗ „Предоставяне на обучения за дигитални умения и създаване на платформа за обучение на възрастни“, изпълнявани по линия на Националния план за възстановяване и устойчивост и проект „Започвам работа“ Компонент 2 „Обучение“ на ПРЧР 2021-2027 и обучения в ЦРЧРРИ. 69 младежи са участвали в Ателие за търсене на работа - услуга, която подпомага безработните лица да изведат на преден план позитивните си качества и умения, които в много случаи са определящи за успеха в търсенето на реализация.

В периода 01.01.2024 г. – 30.11.2024 г. постъпили на работа са 125 младежи, от тях:

- 7 лица по програми – Регионална програма и НП ПОЗПБЛ
- 2 лица по мерки (чл.36, ал.1)
- 13 лица по П РЧР „Младежка заетост+“
- 103 лица на първичен пазар

В срещите с работодатели при разкриване на свободни работни места и устройване на работа приоритетно се предлагат младежи. Активно се работи по възможностите за устройване на работа на младежи със средно, средно - професионално и висше образование.

Формално и неформално обучение

Равният достъп до образование означава осигуряване на конституционното право на всички деца да получат съизмеримо по качество образование. Упражняването на това право включва безплатно училищно обучение за придобиване на средно образование, както и непрекъснатото повишаване на образованието и квалификацията. Държавата създава възможности децата да посещават училища със съвременна материално-техническа база и с квалифицирани учители, където те да получават образование, съответстващо на потребностите на съвременния живот. При осъществяването на образователната дейност не се допускат ограничения или привилегии, основани на различията между учениците и младежите. За онези, които нямат равен старт (недостатъчно добре владеещи български език, лица със специални образователни потребности и/или от етнически уязвими групи), се полагат специални грижи с оглед тяхното пълноценно участие в образователния процес. Равният достъп до образование включва диференциране на грижата спрямо различните потребности на учениците.

На територията на общината функционират 21 училища, от които 16 общински и 5 държавни. Общинските училища се разпределят, както следва: 11 основни и 2 средни, 1 обединено, 1 спортно училище и 1 професионална гимназия.

Държавните училища са: 4 професионални гимназии и 1 специално училище.

В община Търговище за учебната 2024/2025 година към 15.09.2024 г. се обучават общо **5 526 ученици**, разпределени в **256 паралелки**. В общински училища се обучават **4 375 ученици**, разпределени в **216** паралелки, а в държавните училища се обучават **1 151 ученици**, разпределени в **37** паралелки.

От общия брой ученици в община Търговище се обучават **1 854 ученици,** разпределени в **71** паралелки, които са на възраст 15 и над 15 години. Това са младежи, които участват в различни програми, кампаниии и други дейности, включени в Общинския годишен план за младежда на Община Търговище.

Реализирани са дейности, допринасящи за постигане на целите за провеждане на младежката политика от училищата на територията на община Търговище през 2024 г., като Първо СУ „Свети Седмочисленици" гр. Търговище, Второ СУ "Проф. Никола Маринов", ПГ по ТХВТ "Алеко Константинов", ПГИИ „Джон Атанасов“:

№	Дейност	Срок/ Период	Отговорни институции	Изпълнение на дейността
1.	Провеждане на коледен и новогодишен базар в училището с продукти от екоматериали, произведени от паралелки „Предприемачество“, както и от други паралелки от 8 до 12 клас. Средствата традиционно ще бъдат дарени за благотворителни каузи.	м. януари 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
2.	Участие в мероприятия по повод освобождението на Търговище	м. януари 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
3.	Участие в мероприятията по повод 29 януари - Освобождението на Търговище	29 януари 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“	Изпълнено
4.	Официално откриване на музеен кът “Славна войска имаме!“ в кабинета по история и цивилизации по случай Освобождението на Търговище	30 януари 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
5.	Участие в мероприятия по повод годишнина от обесването на Васил Левски	м. февруари 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
6.	Провеждане на базар за мартеници в училището с продукти от екоматериали, произведени от паралелки „Предприемачество“, както и от други паралелки от 8 до 12 клас. Средствата традиционно ще бъдат дарени за благотворителни каузи.	м. февруари - март 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
7.	Музикално парти във връзка с „Ден на влюбените“	14 февруари 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“	Изпълнено
8.	Отбелязване на деня на влюбените - Свети Валентин с различни инициативи и училищно радиопредаване	14 февруари 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
9.	Участие в мероприятията по повод 19 февруари - 150 г. от гибелта на Васил Левски	19 февруари 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“	Изпълнено
10.	Караоке междучасие за Международен ден на розовата фланелка. Изработване на флаери и раздаване на брошури и флаери.	22 февруари 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“	Изпълнено
11.	Отбелязване на 150 г. от гибелта на Васил Левски с поднасяне на венец	м. февруари 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
12.	Отбелязване на Международния ден на розовата фланелка, с инициатива „Лицето на агресията“	28 февруари 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено

13.	Участия в мероприятия, свързани с 3 март	м. март 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
14.	Участие в текущи благотворителни акции	м. март 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
15.	Изработване на мартеници и раздаване на всички ученици, служители и родители в училището от „Мартеничка за всички“	01 март 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“	Изпълнено
16.	Участие в мероприятията по повод 3 март - Национален празник на Република България. Честване на 146 г. от Освобождението.	03 март 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“	Изпълнено
17.	Тържествено отбелязване на Освобождението на България със следните дейности: - изработване на образователни пъзели с местни личности, участници във войните за Национално обединение, които ще бъдат дарени на училищата в града и местните институции - организиране на училищен конкурс за изготвяне на ученически проекти, посветени на участниците от гр. Търговище във войните за Национално обединение - изработване на информационни табла, посветени на героизма на българската армия	03 март 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
18.	Изготвяне и популяризиране на авторски продукт - кратък видеоклип, който представя идеи за промени, които могат да подобрят качеството на живот в общността.	м. април 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
19.	Участие в благотворителна акция по повод Великден - изработване на картички	м. април 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
20.	Отбелязване на Международния ден на Земята - освежаване на зелените зони в двора на гимназията и боядисване на училищната ограда	м. април 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
21.	Участие в историческа конференция „История и памет“	м. април 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
22.	Участие в регионални състезания по професии	м. април 2024 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“, МОН	Изпълнено
23.	Изложба с проекти от природни материали и отпадъчни материали, свързани с Международен ден на Земята	22 април 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“	Изпълнено
24.	Организиране и провеждане на поредица от обучения по медийна грамотност в Първо и Второ СУ	м. май 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
25.	Участие в инициативите, включени в Майските културни празници Търговище 2024 г.: Празник на Търговище - 14 май; Европейска нощ на музеите	м. май 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“ и Регионален исторически музей Търговище	Изпълнено

26.	Представителна изява на изготвените ученически проекти пред училищната общност, във връзка с тържественото отбелязване на 6 май - Ден на храбростта и празник на българската армия. Изработване, отпечатване и разпространение на 100 бр. информационни брошури по темата на проекта: „Славна войска имаме!“	м. май 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
27.	Отбелязване на деня на Европа - ден на ученическото самоуправление	м. май 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
28.	Участие във фестивал за мажоретки „Мадарски конник“	м. май 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Реализирана -/участие на Мажоретен състав при ПГИИ в два фестивала в градовете Нова Загора и Свищов/
29.	Участие в „Панорама на професионалните гимназии”	м. май 2024 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“, РУО-Търговище и Община Търговище	Изпълнено
30.	Кулинарна изложба	м. май 2024 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“	Изпълнено
31.	Участие в празничното шествие за 24 май с представителна изява на новосформирания мажоретен състав към ПГИИ	24 май 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов	Изпълнено
32.	Раздаване на флаери и провеждане на беседи във връзка със Световния ден без тютюнопушене и тютюнев дим	31 май 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“ ОСНВ - Търговище	Изпълнено
33.	Провеждане на представителни изяви по НП „Заедно в изкуствата и спорта“, модул „Спорт“ и модул „Изкуства“	м. юни 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
34.	Провеждане на представителни изяви по занимания по интереси, организирани по Наредбата за приобщаващото образование	м. юни 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
35.	Организация и провеждане на социологическо проучване на обществените нагласи преди изборите за Европейски парламент	м. юни 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
36.	Дългосрочна кампания за намаляване на замърсяването и екологичния отпечатък - Ре-Акция	м. юни 2024 г.	Първо СУ „Свети Седмочисленици“	Изпълнено
37.	Отбелязване на Деня за безопасността на движението по пътищата с изнесена кампания извън училище „Пазете децата на пътя“	м. юни 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
38.	Участие в творческа работилница по пирография в Етъра	м. юни 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Реализирана /Участие на клуб по Приложни изкуства във творчески работилници/

39	Подреждане на изложба във фоайето на училището с наградени творби на ученици от различни конкурси за отбелязване на Международния ден за защита на детето	01 юни 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
40.	Отбелязване на Деня на Ботев и на загиналите за свободата на България с училищно радиопредаване	02 юни 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
41.	Отбелязване на 22.09. - Независимостта на България с училищно радиопредаване	22 септември 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
42.	Отбелязване на 1 ноември - Деня на народните будители чрез различни инициативи. Връчване на грамота „Будител на ПГИИ „Джон Атанасов“	м. октомври 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено /съвместно с IV ОУ “Иван Вазов” - изработване на изображения на будители и отпечатване на 3D принтер/
43.	Седмица на здравословното хранене	м. октомври 2024 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“, РЗИ - Търговище	Изпълнено
44.	Изработване и раздаване на флаери, плакати и тестване съвместно с РЗИ във връзка с отбелязване на Световен ден за борба срещу СПИН	01 декември 2024 г.	II СУ „Проф. Никола Маринов“ РЗИ - Търговище	Изпълнено
45.	Провеждане на традиционен благотворителен коледен базар	м. декември 2024 г.	ПГИИ „Джон Атанасов“	Изпълнено
46.	Коледни кулинарни състезания	м. декември 2024 г.	ПГТХВТ „Алеко Константинов“	Изпълнено

Политиката за осигуряване на достъп до образование на всички ученици в регионален план се определя от няколко водещи фактора, а именно: безработица и нисък социален статус на населението, високото ниво на емиграция, наличие на рискови групи ученици в неравностойно и уязвимо положение и пр. Тези обстоятелства обособяват учениците в неравностойно и уязвимо положение като най-рисковите групи.

Преждевременното напускане на училище след завършен 7 и 10 клас е значим социален и икономически проблем, който намалява възможностите за реализация на подрастващите на пазара на труда. Това явление създава предпоставки за влошаване на качеството на живот, оказва влияние върху индивидуалните съдби на младите хора, отразява се негативно на благосъстоянието на техните семейства и затруднява възможностите им за развитие.

Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и учениците. От прилаганите специфични политики за превенция на отпадането по-съществени са:

- осигуряване на безплатен транспорт за извозването на учениците до населените места, в които функционират средищни училища,
- осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат,
- позитивна атмосфера на взаимоотношения и управление;
- задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от отпадане/преждевременно напускане на училище;

- повишаване на обхвата в целодневна организация на учебния ден и подобряване на достъпа до разнообразни извънкласни и извънучилищни дейности на деца и ученици, застрашени от отпадане;
- работата с родителската общност;
- реализиране на политики за интегрирано обучение на деца и ученици със специални образователни потребности, включително осигуряване на достъпна архитектурна среда;
- реализиране на политики за преодоляване обособяването по етническа принадлежност на децата и учениците в образователните институции;
- Предлагане на неприсъствени форми на обучение, както и в паралелки със задочна и вечерна форма на обучение по професионална подготовка за ученици над 16 - годишна възраст.

Основните причини за отпадане от училище се групират в няколко основни категории: социално-икономически, образователни и етнокултурни. Най-ясно процесът се проявява в градския квартал „Малчо Малчев" и в селата с преобладаващо ромско население.

В тази връзка с Постановление № 100/08.06.2018 г. на Министерски съвет се регламентира създаването и функционирането на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст. Документът е изменен и допълнен с Постановление № 259 на МС от 14.10.2019 г. Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и учениците. Ето защо усилията на училищните ръководства са насочени в три основни направления:

- превенция на преждевременното напускане на училище;
- реинтегриране и интервенция срещу преждевременно напуснали ученици;
- компенсиране на преждевременното напускане на училище.

Към момента в ЦПЛР-ОДК Търговище се осъществяват дейности в целогодишни занимания, временни групи и занимания през ваканцията. Деца и ученици, на възраст от 5 до 18 години са потребителите на различни занимания за развитие на техните дарби и талант. Около половината от посещаващите Центъра се занимават със спорт, а останалите са предпочели областите изкуство, наука, технологии и гражданско образование. Към Центъра функционира **Търговищкият ученически парламент** - форма на ученическо самоуправление за учениците от гимназиален етап на училищата от града и **Кариерно ориентиране и консултиране.**

ЦПЛР-ОДК Търговище оказва подкрепа за личностно развитие и провежда неформално обучение чрез занимания по интереси за деца и ученици в следните направления:

- Гражданско образование, наука и технологии;
- Изкуство;
- Спорт.

Към институцията функционират 12 организационно-педагогически форми, които се посещават от 640 деца и ученици на възраст от 5 до 18 години, разпределени в 48 постоянни целогодишни групи, 4 временни групи през учебната година и 11 през ваканциите.

Клубове и школи, *функциониращи през 2024г., към ЦПЛР-ОДК Търговище:*

- Клуб по спортна гимнастика;
- Клуб по художествена гимнастика;

- Клуб по баскетбол;
- Клуб по спортна стрелба;
- Клуб по тенис на корт;
- Кинезитерапия и ЛФК;
- Школа по изобразителни изкуства;
- Клуб "Приложно изкуство";
- Еко клуб;
- Детска фолклорна школа "Търговище";
- Детска музикална школа "По ноти";
- Търговищки ученически парламент (ТУП);
- Кариерно ориентиране на ученици за област Търговище.

В ЦПЛР-ОДК Търговище е изградена система на поощряване с морални и материални награди. За всички участници в целогодишните форми се води информация за тяхното развитие и техните постижения. На Педагогически съвет са приети символите на институцията и е определен дизайнът на отличията и грамотите, които се връчват при провеждането на традиционните прояви. Системно се осигуряват за децата и учениците много награди от спонсори, някои от които традиционно подкрепят дейността на Центъра. Така се стимулира участието на деца и ученици в различни общински прояви.

Децата и учениците, включени в групите на ЦПЛР-ОДК Търговище, са носители на много национални и международни отличия.

Съгласно приетия Годишен план за младежта за 2024 година за община Търговище и изпълнението на заложените дейности в плана, чийто отговорник е ЦПЛР-ОДК Търговище:

Инициативи за формиране на ключови компетентности, съобразно търсенето на пазара на труда проведени през 2024г.:

- Проведени обучения по кариерно ориентиране с младежи от Търговищки ученически парламент към ЦПЛР-ОДК Търговище, ученици от I СУ "Св. Седмочисленици" гр. Търговище и СУ "Св. св. Кирил и Методий" гр. Антоново на тема "Основни трудови права на непълнолетните и реализация на пазара на труда";
- Информационно-разяснителна кампания "Дни на средното образование"-2024, за приема в профилираните и професионални училища в община Търговище през учебната 2024/2025г.

Провеждане на доброволчески инициативи с младежи от Търговищки ученически парламент и ЦПЛР-ОДК Търговище:

- Благотворителен базар на мартенички;
- Базар по повод 14 февруари - съвместна инициатива на ТУП и БМЧК;
- Участие на ДФШ "Търговище" в благотворителен базар на изкуствата;
- Доброволческа инициатива на ТУП в Алфамед Хоспис по повод 17 февруари - Ден на спонтанните актове на доброта;
- Участие на ДМШ "По ноти" в благотворителен концерт "Заедно за Дидка";
- "Една снимка равна на една детска усмивка" - съвместна благотворителна инициатива на младежи от Търговищки ученически парламент и БМЧК Търговище;
- Доброволческа дейност на ТУП, като сътрудници при реализирането на следните събития:

- Общоградски празник по повод Международния ден на детето;
- Пролетен и есенен лекоатлетически крос;
- Юбилеен концерт "30 години Балет Вега-живот като на кино";
- XIX Общински конкурс "Парад на песента".

Проведени инициатими с младежи от ТУП към ЦПЛР-ОДК Търговище:

- Участие на младежи от ТУП в инициативата "Младите хора-бъдещето на Европа" в рамките на проект "Права и ценности", реализиран от Клуб на НСО Търговище и финансиран от ЕС и Фондация "Работилница за граждански инициативи".
- Участие на ТУП в „Ден на отворените врати" на Областна администрация Търговище по повод 25 г. от създаването и;
- Участие на ТУП в младежка среща „Моята Европа", организирана от Областна администрация – Търговище;
- Дискусионна среща на ТУП с представители на Клуб на НСО Търговище за изготвяне на наръчник по гражданско образование "Да си европеец е яко";
- Участие на представители от ТУП в "Диалог за младежта", организиран от Национален младежки форум с подкрепата на Община Търговище;
- Информационна кампания "Послания на есенния лист";
- Участие на ТУП в дискусия на тема "Превенция и закрила на жертви на домашно насилие";
- Участия на Търговищки ученически парламент в мероприятия свързани с изграждането на толерантно поведение и противодействие на агресивното поведение:

- Отбелязване на Световния ден за борба с тормоза в училище;
- Отбелязване Международния ден на толерантността.

Реализирани обучения и тренинги по следните теми:

- "Гражданско общество и форми на гражданско участие";
- "Институционал-на култура на европейските граждани. Институции на Европейския съюз";
- "Идентичност и многообразие в обществото";
- "Права на човека и механизми за защита на правата".

ЦПЛР-ОДК Търговище е организиратор на следните прояви от Спортния календар на Община Търговище:

- Пролетен лекоатлетически крос;
- Есенен лекоатлетически крос;
- Приятелски срещи по тенис на корт;
- Коледен турнир по футбол в зала;
- Общински етап на Ученически игри по следните видове спорт:

- Волейбол; - Баскетбол; - Тенис на маса; - Футбол 7; - Бадминтон; - Шахмат.

- „Мама, татко и аз" – състезание по БДП;
- Турнири по баскетбол;
- Открит урок по Кинезитерапия/ ЛФК на тема "Профилактика и корекция на неправилната стойка при деца и юноши"
- Участие на спортните клубове към ЦПЛР-ОДК Търговище в състезания и турнири, организирани от спортните федерации по художествена гимнастика, спортна гимнастика, баскетбол, тенис на корт и спортна стрелба.

Подкрепа на ученици от клуб "Приложно изкуство" към ЦПЛР-ОДК Търговище, чрез изпълнение на проект "Зона за изкуство" по НП на МОН „Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците"

Инициативи на ЦПЛР-ОДК за популяризиране на дейностите и творческите колективи:

- Ваканционна програма "Лято с ОДК";
- "Седмица на отворените врати";
- Летен пленер на ШИИ в с. Момино;
- Участия на ДМШ "По ноти", ДФШ "Търговище" и ШИИ в национални международни конкурси.

С Решение № 5 по Протокол № 21 от 26.02.2013 г. Общински съвет Търговище приема *Наредба за условията и реда за стимулиране на деца и младежи с изявени дарби от Община Търговище.* Наредбата е изменена и допълнена с Решение № 5 по Протокол № 48 от 27.03.2019 г. През 2024 година съгласно Наредба за условията и реда за стимулиране на деца и младежи с изявени дарби от Община Търговище са отпуснати общо **84 стипендии** в област „Образование, наука и техника", „Изкуство и култура" и „Спорт".

Постигането на качествено образование предполага максимално насърчаване на учениците да посещават училище и активно да участват в образователно-възпитателния процес.

Значима стъпка напред в осигуряването на равен достъп до качествено образование от страна на държавата е въвеждането с новия Закон на валидирането - оценяване и признаване на компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене. Този процес вече се прилага в училищата и осигурява достъп до обучение за придобиване на образователна степен и/или професионална квалификация и улесняване на достъпа до пазара на труда. С новите промени от Закона за училищното и предучилищното образование и обучение се дава възможност професионалните гимназии да издават документ, който да доказва придобитите извън формалното образование знания и умения, включително и на работното място. Младежите, отпаднали от системата на образованието, нямат придобита степен на професионална квалификация и възможностите им за завръщане в системата на образованието са ограничени. За младите хора, навършили 16 години - неграмотни и слабограмотни, към дирекциите „Бюро по труда" се осигурява обучение за огрaмотяване по проекти, финансирани по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси".

За осигуряване на възможност за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили висше образование, с цел улесняване прехода между образование и заетост в институции от публичната администрация, са включени, съответно по различни Национални програми като „Старт в кариерата" и др. Организирани са срещи със млади хора, завършващи средно образование, за информиране възможностите за трудовата им реализация.

II. ПОДОБРЯВАНЕ НА ДОСТЪПА ДО ИНФОРМАЦИЯ И КАЧЕСТВЕНИ УСЛУГИ

Достъп до информация и услуги

Един от приоритетите в политиката на Община Търговище е повишаване качеството и достъпът до информационни услуги в подкрепа на младежкото развитие.

Днес източниците на масова обществена информация: електронни и печатни медии, образователни институции, обществени библиотеки и др., имат ключова роля за събирането, организирането и ползването на информация и за осигуряването на достъп до широк кръг информационни източници. Община Търговище има изградена много добра културна инфраструктура в това отношение – обществени библиотеки, музеи, читалища. Те изпълняват и ролята на памет за миналото като събират, съхраняват и осигуряват достъп до материали, свързани с историята на общността или на отделни личности. Чрез предлагането на разнообразна информация те подпомагат хората да участват компетентно при обсъждането и вземането на решения по ключови проблеми. Културните институции на територията на града и селата успешно си сътрудничат с други организации, за да оползотворят по най-добрия начин ресурсите, с които разполагат: с Център за младежки дейности и инициативи – Търговище, ЦПЛР ОДК Търговище и др.

Бързото нарастване на обема на достъпната информация и продължаващите технологични промени вече имат значителен ефект върху обществените библиотеки и услугите, които те предлагат.

Съгласно приетия Годишен план за младежта за 2024 година за община Търговище и изпълнението на заложените дейности в плана, чийто отговорник е **ЦМДИ – Търговище** осъществи всички планирани прояви. По-конкретно резултатите по месеци, както бяха заложени в плана:

- **Младежкият консултативен кабинет** продължи функционирането си, предлагайки безплатни консултации – индивидуални, по график. Дежурства в него даваха ежеседмично психолог и психотерапевт. Кабинетът работеше през целия творчески сезон.
- Бяха реализирани два броя тренинги – обучения за личностно развитие на младежи на възраст 15–18 години. Първият тренинг се осъществи през м. юни 2024 г. в камерна зала на ЦМДИ Търговище на тема: „Според мен“. По същество това бе интерактивно преживяване в безопасна среда, в която участниците имат шанса да влязат в обувките на реален герой „на сцената“ – да го изиграят или да предложат решение на някой от проблемите. Преживяването предизвиква откровена дискусия с особен акцент върху емоциите във всяка една от страните в посочената дилема. Вторият тренинг се проведе през м. ноември: „Твоята стъпка – преживяване за младежи“. Тренингът вече е проиграван, но този път участниците бяха абсолютно нови, за първи път се включваха в подобен род обучение. Тук те на живо с различни игри, предизвикателства, дискусии, експерименти, опознават повече себе си – темперамент, силни и слаби страни, интереси и т.н. Водещ и на двата тренинга отново бе Никола Димов - фасилитатор на преживелищни тренинги и умения: как да разрешаваме конфликти, как да вземаме решения, да проявяваме емпатия, да надграждаме емоционална интелигентност. Обученията преминаха отново при голям интерес и активно участие от страна на младите хора. Обратната връзка показа, че това направление на работа трябва да продължи, предвид ползите, които носи. Провокирайки активността на младите хора, креативността им, тренингите ги учат и как да бъдат смислени в общуването помежду си, да се вгледат в себе си и да се развиват.

Дейности, свързани с младежката активност

- През м. октомври 2024 г се сложи началото на програмата „Тийноватор“ в Търговище. Тийноватор е програма, която по уникален за България метод среща на едно място интересите на българските стартъп среди и на българските ученици. Програмата функционира на базата на седмични срещи между ученици в 10 и 11 клас и ментори - успешни предприемачи от български компании, създатели на стартъпи, представители на големи български компании - всички те обединени от желанието да върнат стойност обратно в обществото, като предават опита си на младите хора. Над 3000 ученици от общо 40 града в страната и над 350 ментори са се включили в програмата за седем години.

Дейностите, включени в програмата са: лекции, презентации, упражнения за работа в екип, работилници с бизнес насоченост. Предложението към Младежкия дом да бъде домакин на тези ежеседмични срещи дойде от главния координатор на програмата, получи подкрепата и на Община Търговище и вече трети месец е в ход. Идеята е това да продължи до края на месец май 2025 година.

- В края на м. януари 2024 г. ЦМДИ Търговище беше домакини и участва активно в провеждането на благотворителна инициатива „Заедно за Дидка“.
- През м. март 2024г. се проведе заключителният етап от 25 **– тия общински конкурс за творчество “Слово и багра**“ за литература под надслов: „Свободното време като приключение “.
- Осъществи се в трите поредни месеца – януари, февруари и март 2024г. представяне на спектакъла „Лешникотрошачката“ пред детските заведения в Търговище.

➢ За 12-ти пореден път се проведе общинския конкурс за изработване на творби от рециклирани материали **“Еко фантазии“**- м. април 2024 г. Конкурсът традиционно е посветен и на Седмицата на Земята. Целта - да бъде провокирано творческото мислене на младежите към артистично рециклиране на ненужни вещи или материали и да им даде възможност за изява. На 19-ти април, във фоайето на Младежки дом – Търговище бе открита изложба с творбите на всички участници , както и наградени най-сполучливите творби.

Основни направления за работа: художествено-творческа и концертна дейност и работа по национални младежки програми и инициативи.

Творческият сезон за формациите към ЦМДИ Търговище отново бе много успешен. Реализираха се десетки и младежки инициативи: участия в конкурси и фестивали в страната и чужбина – Румъния, Гърция, Италия, годишни продукции на формациите. В края на м. юни 2024г. се отбеляза 30 годишния юбилей на Школа за модерен балет ВЕГА с два големи концерта в Драматичен театър. Реализацията на събитието бе осъществена и чрез Програма „Култура плюс“ на Община Търговище. Броени дни след това момичета на ВЕГА спечелиха Гран при и още много награди от Международния конкурс “Трикси“ в град Балчик.

През годината отново активна бе постановъчната и концертна дейност на Балетна формация „Търговище“. През м. декември 2024 г. Балетната формация се представи отлично и се завърна само със златни отличия от Международната Балетна олимпиада, провела се в Държавна опера – Стара Загора. Представителният детско- юношески фолклорен ансамбъл “Шарено герданче“ участва изключително успешно в Международния фестивал на изкуствата „Арт таланти“ в Киенчано Терме - Италия. Певиците на ансамбъла имаха множество изяви през годината и заслужено получиха положителни оценки за представянето си.

В края на м. април 2024 г. се реализира в ДТ – Търговище съвместно с Духов оркестър “Васил Абрашев“ при община Търговище голям Великденски концерт. Центърът беше представляван от Балетна формация “Търговище“.

На 16 декември 2024 г. като част от празничната коледна програма на Общината и с финансовата и подкрепа реализирахме за публиката коледния спектакъл „Гости дошли коледари “, с участието на всички формации на Центъра. Проявата предизвика много емоции и аплодисменти сред публиката, залата на Драматичния театър беше изпълнена от желаещи, а децата – участници в спектакъла вложиха огромно старание и труд при подготовката. Отзивите в социалните мрежи бяха възторжени – както по отношение на професионализма, така и за цялостното впечатление - декор, костюми, звук.

В Център за младежки дейности и инициативи – Търговище целогодишно се занимават над 300 деца и младежи, които са обхванати в постоянни творчески дейности. Освен тях около 200 са включени в други младежки инициативи. Стотици са зрителите на творческите продукции, които създават балетна формация „Търговище“, Школа за модерен балет ВЕГА, Вокално студио „Ритъм“ и Представителен детско-юношески ансамбъл “Шарено герданче“. Само за отчетната 2024 година те са над 3000 души. Тази бройка се отнася до зрителите ни в Търговище, а при изявите извън страната няма как да посочим цифри.

Анализът сочи, че продължава тенденцията на поддържане високо ниво на качеството на услугата, която предлагаме. В Центъра работят най-добрите творчески формации, които непрестанно се стремят да се усъвършенстват и се развиват. Доказателство за това са многобройните отличия от конкурси, а така също и отзиви от обществеността.

През изминалата 2024 г. в **Регионалната библиотека „Петър Стъпов“ Търговище** се проведоха следните културно-масови прояви, свързани с младежта:

През цялата година в секторите „Читални за възрастни” и „Заемна за възрастни” се проведоха предвидените обучителни сесии, свързани с възможностите и ресурсите на библиотеката. Ученици от града имаха възможност да се запознаят с представените в интернет електронен каталог, каталог на нетрадиционните носители, БД „Краезнание”, начините за търсене и ползване на информация в тях. Те направиха самостоятелни търсения в електронните каталози на литература, изучавана в училище и според личните си предпочитания. Специално място библиотекарите отделиха на представянето пред учениците и техните ръководители на Дигитална библиотека - „Мост през вековете” - Търговище.

През 2024 година Регионална библиотека „Петър Стъпов“ отново бе домакин на традиционни концерти, организирани и проведени съвместно с Частна музикална школа „Доминанта“ в залата на библиотеката. Събитията бяха посветени на първа пролет Международния ден на детето, на Коледа, и донесоха много и силни емоции. Малки и големи музиканти демонстрираха резултата от упорития си труд, като изпълниха пиеси от български и чуждестранни композитори. Отлично подготвени от музикалните педагози Ваня Иванова и Петя Димова, децата заслужено получиха силни аплодисменти от многобройната публика. Частна музикална школа „Доминанта” е дългогодишен партньор на Регионална библиотека Търговище в усилията ù на подкрепя, насърчава и предоставя сцена за изява на младите изпълнители в града – пианисти, цигулари, китаристи. Школата може да се похвали с многобройни успехи в инструменталното обучение по отношение на интерпретационната техника, възпитанието на художествен вкус, сценично поведение и формирането на цялостна музикална култура.

През месец март в Регонална библиотека "П. Стъпов" се проведе информационна среща с представители на Бюрото по труда и библиотеката. По време на срещата присъстващите имаха възможността да се запознаят с услугите, които предлагат двете институции, както и да се информират за настоящи и бъдещи проекти, които биха били полезни за всеки трайно незает, неучащ или за всяко заинтересовано лице.

През април и май април бяхме домакини на талантливите ученици от II СУ "Професор Никола Маринов" - Търговище. Те изнесоха своята годишна продукция пред многоброна публика във фоайето на Регионална библиотека. Поздравяваме ги за положения труд и показаните умения и таланти и пожелаваме смело да вървят и покоряват нови върхове в сферата на изкуството и музиката!

Тазгодишната Европейска седмица на програмирането се провежда между 14 и 27 октомври 2024 г. В инициативата се включиха ученици от начален и прогимназиален етап на обучение от ОУ " Христо Ботев", с. Лиляк. И тази година използвахме новите технологии, за да насърчим децата да усъвършенстват двигателните си умения и да осъществяват своите идеи с помощта на програмирането. На помощ ни дойдоха програмируемите пчелички Bee-bot, робота Финч и очилата ни за виртуална реалност за радост на всички деца. Европейската седмица на програмирането помага на милиони хора в Европа и извън нея да учат, да създават, да правят нововъведения и да се забавляват с цифровите технологии. Умението да програмираме ни дава предимство в цифровия свят, като ни позволява да го контролираме, променяме и дори да го правим по-добър.

Съхраняването, опазването и предаването на поколенията на световното културно наследство е немислимо без процесите на дигитализация и неограничения достъп онлайн. Голяма част от обектите на историческата памет се съхраняват в библиотеката и днес те са едни от най-активните участници в процесите на изграждане на дигитални архиви на своите богати колекции.

III. РАЗВИТИЕ НА МЛАДЕЖКО ДОБРОВОЛЧЕСТВО

Младежко доброволчество

Доброволчеството дава множество възможности на младите хора да изразят своя порив към хуманност и грижа за другите, както и да се утвърдят общочовешките ценности сред младото поколение. Нараства готовността на младите хора да участват в доброволчески акции. По въпросите на доброволчеството на територията на Община Търговище работят активно следните организации: Българският младежки Червен кръст, Клуб на Нестопанските организации, Регионална здравна инспекция, ЦПЛР - ОДК Търговище с ученици от Търговищкия ученически парламент, Общински съвет по наркотични вещества и др.

Български младежки Червен кръст е предпочитана неправителствена организация от търговищките младежи. В нея те намират подкрепяща среда и възможност да развият полезни житейски и социални умения. БМЧК им предоставя поле за изява. Младежите планират, организират и провеждат кампании, демонстрации и обучения за свои връстници.

БМЧК- Търговище за 2023 година отчита следните дейности:

- **Организационно развитие**

Към края на 2024 година в областната организация на БМЧК- Търговище членуват 90 доброволци. Броят на клубовете се запазва. Те са общо четири. Два от тях са на територията на град Търговище, и по един в Попово и Антоново.

Всички клубовете на БМЧК- Търговище разполагат с добра материална база. Доброволците в Попово използват актовата зала на Профилирана гимназия „Христо Ботев“. Клуб „Добро сърце“, Антоново има обзаведено помещение в своето училище(СУ „Св. Св. Кирил и Методий“). Там членовете му провеждат срещите си, подготвят благотворителните базари и информационните кампании. Доброволците от областния град използват за сбирки, обучения и подготовка на кампании кабинета по Първа помощ в сградата на Секретариата на БЧК Търговище.

През отчетния период организацията осъществи няколко проекта и кампании: „Облечи усмивка и брой до 12“ (2023 и 2024г.), „Сексуално и репродуктивно здраве или как да се обичаме безопасно“ (2024г.), „Здраве сред природата“(2024 г.) , Подкаст на БМЧК-Търговище (2023 и 2024г.), „Една снимка равна на една детска усмивка“(2023 и 2024г.) „Да създадем пространство“(2023г.), благотворителни кампании по повод 14 февруари и 1 март. Младежите организираха и проведоха много акции и обучителни сесии с връстници.

Доброволците продължиха да изграждат своя капацитет като участваха в различни обучения на областно и национално ниво. Проведени бяха обучения по общи знания, първа помощ, репродуктивно здраве и здравословен начин на живот, превенция на зависимости.

12 доброволци получиха грамоти за активна доброволческа дейност и по повод завършване на средното си образование.

6 доброволци бяха наградени със званието „Млад отличник на БЧК“.

Дългогодишни партньори в осъществяването на дейностите на организацията са швейцарското сдружение Вариант 5 (с финансиране на проекти), Търговищки ученически парламент, Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно информационен център, Регионална здравна инспекция , училища и социални институции.

Всички дейности на организацията се отразяват в социалните мрежи и от местни информационни медии. Някои от инициативите са отразени и в подкаста на организацията БМЧК-аст.

➢ **Направление „Хуманитарно образование“**

Хуманитарното образование е направление, в което БМЧК продължава да се развива активно и да прилага нови практики за разпространяване на принципите на Червенокръсткото движение и промотиране на култура на толерантност в обществото.

По повод Международния ден за премахване на всички форми на расовата дискриминация, 21 март, доброволците в областния град проведоха сесия на тема "Стереотипи, предразсъдъци и дискримация". Дискутирани бяха ситуации, при които хората стават жертва на стигма и биват изолирани от обществото.

Снимки на доброволците с шарени чорапи - символ на съпричастност към живеещите със Синдром на Даун бяха публикувани в социалните мрежи по повод Международния ден на хората със Синдром на Даун.

През двете години на отчетния период са проведени няколко обучения по общи знания за организацията, в които са участвали всички новопостъпили членове.

Доброволците от Попово се включиха и в националната инициатива на БМЧК- „Месец на хуманитарното образование“. По случай Международния ден на толерантността 16 ноември те проведоха кино-следобед. Заедно гледаха тематичен филм, след което проведоха дискусия относно приемането на другия и другостта, емпатията и толерантността.

Друга инициатива през месеца (осъществена в партньорство с няколко областни организации) беше изработването и излъчването на клип, промотиращ принципите на червенокръсткото движение.

➢ **Първа помощ**

Обучения по първа помощ на доброволци и ученици, демонстрации на Младежкия авариен екип.

През отчетния период Младежкия авариен екип се събираше редовно за тренировки по първа помощ. Екипът ни взе участие в Националното състезание през юли 2024г.

Доброволците бяха поканени да изнесат кратки обучения по първа помощ в много училища и ученически организации (II СУ „Проф. Никола Маринов“, ОУ „Христо Ботев“, Спортно училище „Никола Симов“, Специално училище за ученици с увреден слух „Св. Иван Рилски“ в Търговище, както и в ОУ „Христо Ботев“ с. Лиляк, ОУ „Академик Даки Йорданов“ гр. Омуртаг, с групи ученици от Обединен детски комплекс, Детско полицейско управление и други).

Доброволците взеха участие в съвместните областни учения на Единната спасителна система при възникване на ситуации с пострадали при ПТП край Попово (2023г.) и Търговище(2024г.) Традиционно всяка година такова учение се провежда на територията на една от общините на област Търговище.

През отчетния период с демонстрации по първа помощ бяха отбелязани редица дати- Световния ден на първата помощ и деня без жертви на пътя- през септември, световния ден за възпоменание на жертвите на пътно-транспортни произшествия през ноември.

БЧК- Търговище проведе поредица от обучения по първа психологична помощ и психосоциална подкрепа с ученици от I СУ „Св. Седмочисленици“, гр. Търговище.

Доброволците взеха участие и в съвместни инициативи с други организации (Общински съвет по наркотични вещества, Регионална здравна инспекция, Областна администрация), свързани с безопасността на движението по пътищата.

➢ **Здравна програма**

През 2024 година националната организация насочи усилията си към актуализиране и осъвременяване на методите и практиките, с които работи в направление „Здравна програма“. Програмата за развитие на иновации и добри практики по приоритетни дейности насърчи проектни предложения в това направление. Горди сме да отчетем, че през годината реализирахме два областни проекта по Здравната програма.

През ноември доброволците преминаха обстойно двудневно обучение по новоструктурираната здравна програма на БМЧК.

През 2024 година БМЧК- Търговище реализира два проекта - „Сексуално и репродуктивно здраве или как да се обичаме безопасно“, финансиран по "Програма за развитие на иновации и добри практики по приоритетни дейности" на БМЧК и „Здраве сред природата“, финансиран от швейцарското сдружение „Вариант 5“.

Доброволците участваха в стартовите обучения по двата проекта и планираха последващите дейности.

По проект „СРЗ или как да се обичаме безопасно“ бяха подготвени и проведени презентации за различни групи ученици (Търговище, с. Лиляк, Попово и Антоново). Изработен беше наръчник по репродуктивно здраве. Надяваме се той да се превърне в добро помагало за работата на доброволците.

Проект „Здраве сред природата“ включваше дейности, които се реализираха изцяло на открито. Той беше насочен както към доброволци на БМЧК, така и към всички останали млади хора. Най-голям беше интересът към похода до хижа „Младост“, в който участваха над 30 младежи. Проведен беше спортен ден в Източен парк, Търговище, посещение на животновъдна ферма в с. Пробуда, посещение на Общински приют за безстопанствени кучета. Няколко градинки в парк Борово око бяха засети с цветя. Доброволците участваха активно в подготовката и провеждането на всички дейности по проекта. Публикациите за проекта в медиите получиха широк положителен отзвук от нашите съграждани.

Други дейности

Презентация на тема „Психоактивни вещества-видове, употреба и вреда“ беше изнесена пред ученици от Основно училище „Христо Ботев“, с. Лиляк и II СУ „Проф.Никола Маринов“

"Помним! Приемаме! Подкрепяме!" Обединени под това мото Регионална здравна инспекция- Търговище, със съдействието на Българския младежки червен кръст, отбелязаха в третата неделя на месец май Международния ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН.

31 май, Световният ден без тютюнопушене, доброволците отбелязаха заедно с партньрите ни от Регионална здравна инспекция ,Превантивно информационен център и ОбС по наркотични вещества организираха. Имаше много игри, викторини и измерване на въглероден монооксид в издишания въздух.

По повод Европейския ден на здравословното хранене в Профилирана гимназия „Христо Ботев“, Попово всяка година се провежда базар с лакомства. Там отбелязват и световния месец за борбата с рака на гърдата. И през двете години доброволците със съдействието на училищния лекар организираха информационни кампании сред своите съученици.

- **Активно включване в социална среда**

Проведени бяха няколко областни обучения по направление „Активно включване в социална среда“, а именно: по програмите „Хелфи“, „Екология и опазване на околната среда“ и „Критично мислене и дигитално-медийна грамотност“.

Доброволците организираха ателиета по програма „Хелфи“ с деца от ОЗД „Пчелица“ , ученици от I СУ „Св. Седмочисленици“ и с ученици от III Основно училище „П.Р. Славейков“, гр. Търговище. Осъществени бяха различни ателиета и игри с деца от детски градини и образователен център „Усмивки“.

Няколко дискусии бяха проведени с ученици от различни възрасти в часовете на класа. Ето някои от темите: „Да върнем вярата в доброто“, „Познаваме ли билките в нашия край“, „Лято е! Водата, наш приятел или враг“.

Благотворителни кампании

Вече няколко поредни години по повод деня на влюбените- 14 февруари- доброволците организират благотворителни базари с ръчно изработени гривни, пръстени, обеци и картички. Самите благотворителни базари се провеждат в рамките на няколко дни в училището в Антоново и в центъра на Търговище. Събраните средства през 2024 г. бяха използвани за подпомагане на деца от семейства в неравностойно положение и за лечението на двама младежи.

Кампанията „Облечи усмивка и брой до 12“ също стана традиционна за търговищките доброволци. В деня на своето изпращане от училище част от абитуриентите обличат тениски, изрисувани от деца с увреждания. През последните две години общо 350 абитуриенти и техни учители закупиха тениски с рисунка. Събраните средства бяха използвани за материали, необходими за работа с децата от институциите, включили се в кампанията. През 2023-24 година активно участие в ателиетата взеха младежите от Специално училище за ученици с увреден слух "Св. Иван Рилски", Център за специална образователна подкрепа (ЦСОП- Търговище), Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) за деца с увреждания и ЦНСТ за младежи с увреждания- Търговище, деца- пациенти в детското отделение на МБАЛ- Търговище. Закупени бяха:

- ✓ оборудване за площадка по безопасност на движението и 2 слушалки с костна проводимост за Специално училище за ученици с увреден слух "Св. Иван Рилски" , гр. Търговище
- ✓ телевизор и 4 градински люлки за децата от ЦСОП- Търговище.
- ✓ пулс оксиметър за педиатрията в Търговище
- ✓ подаръчни комплекти за всеки от потребителите на услуги на двете ЦНСТ-а

Друга интересна инициатива на доброволците от Търговище е коледната благотворителна кампания „Една снимка = една детска усмивка“. Срещу дарена сума търговищенци получават професионална снимка пред елхата в центъра на града. През първата година бяха събрани 1070 лв., а през 2024-1400лв. С парите са закупени подаръци за над 40 деца от многодетни семейства и деца с по един родител.

Доброволците на БМЧК- Търговище участват изключително активно във всички кампании. Те са ценен ресурс за областната организация, благодарение на техните, идеи, хуманитарен заряд и отдаденост на каузата.

През отчетния период Български младежки Червен кръст- Търговище успя да реализира планираните дейности. Организацията има своето място в неформални обучения и дейности с различни групи деца и младежи.

БМЧК- Търговище продължи да бъде пълноценен партньор на местни неправителствени, областни и общински организации и институции.

През 2024 г. социалните услуги, управлявани от Сдружение „Асоциация НАЯ“ са ползвани от 12 деца и младежи на възраст до 29 години. С тези потребители са извършвани дейности, както следва:

- изследване и разбиране на проблеми и затруднения, които срещат за постигане на основните цели в живота си и обмисляне възможните решения и действия за преодоляването им;

- подкрепа на младите хора защитават и отстояват своите права и потребности в рамките на налични правни и административни процедури, както и осъществяване на взаимодействие и кординация между различни и нституции, организации и административни органи в техен интирис;

- развиване и възстановяване поддържане или подобряване на социалните умения, умения за самообслужване, комуникация, разрешаване на емоционални конфрикти, овладяване на поведението, понижаване на тревожността, подобряване на самооценката, възможностите за труд и други.

- социализиращи дейности за лица във висок риск от социално изключване.

След направена оценка на потребностите от подкрепа за всяко лице е изготвен план за подкрепа и са изпълнени индивидуални дейности за информиране и консултиране, застъпничество и посредничество, терапия и рехабилитация, както и групови дейности по общностна работа и обучения за придобиване на умения.

През 2024 г. „Асоциация НАЯ“ продължи работата си с доброволци на възраст 13-14 години от ОУ .„Христо Ботев" гр. Търговище. 10 доброволеца бяха обучени по теми, свързани с насилие, основано на пола. Практическите модули са разработени така, че учениците да повишат своята информираност по темата, да са по-критични и да оспорват половите стереотипи по отношение на неравенствата между жените и мъжете. Много често учениците се провокират към дебати, в които да оспорват и отхвърлят нормите, които ограничават момичетата и момчетата, например в избора на професия, както и създават предпоставка за дискриминация и насилие, основани на пола. Доброволците бяха обучени по специална методика, създадена от „Асоциация НАЯ“ за обучение по темата „Равнопоставеност на половете“ чрез детски класически приказки.

Учениците-доброволци отбелязаха кампании, с насоченост към превенция на насилието над жени и деца. Отбелязаха „Свети Валентин" с послания, написани на сърчица, за нетолериране на насилието над момичета и жени; Световният Ден на розовата фланелка против тормоза в училище беше отбелязан с информационни плакати и табла, поставени на видно място в училище; радиопредаване; хартиени розови фланелки и ленти с надпис „.Не на тормоза в училище". Отбелязаха важни събития, като: „1-ви юни – Международен ден на детето“, „Международния ден за борба с трафика на хора“, „16 дни за борба с домашното насилие“ и други.

През 2024 г. учениците-доброволци организираха и проведоха изложба на тема „Не на насилието над Момичета и жени“.

IV. НАСЪРЧАВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВНИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

<u>Анализ и оценка на здравословното състояние на децата и учениците в област Търговище</u>

Комплексната оценка на здравословното състояние на децата и учениците от организираните колективи в област Търговище е изготвена съгласно изискванията на Наредба №8 от 3 ноември 2016 г. за профилактичните прегледи и диспансеризацията, Наредба №3 от 2000 г. за здравните кабинети в училища и детски заведения и на база постъпилите унифицирани таблици, предоставени от медицинските специалисти към здравните кабинети.

На територията на областта има 50 училища и 63 детски заведения / включващи 21 основни детски градини, 5 детски ясли и 37 групи със самостоятелна материално – техническа база към основните детски градини/.

- През 2022 година обхванатите с профилактичен преглед деца до 18-годишна възраст са с 1.44% повече от предходната година. В предучилищна възраст обхващаемостта е намаляла с 0.94% от 2021 г., а в училищна се е увеличила с 2.17%.
- По-голяма част от детското население в Търговищка област е с добро физическо развитие.
- Физическата дееспособност на децата и учениците се е увеличила в сравнение с 2021 г.
- Медицински проблем за детската възраст в региона продължава да бъде затлъстяването. При децата през 2022 година отново излиза на първо място, а при учениците продължава за поредна

година. През 2022г. то е 2.11% от прегледаните деца и 8.95% от всички прегледани ученици при 8.39% за 2021 г. и 8.07% през 2020 г. Социалното му значение се определя от развитието в по-късна възраст на редица заболявания – хипертония, сърдечно–съдови, мозъчно-съдови заболявания, диабет, липидни нарушения още от детска възраст и др.

Освен генетичните фактори, които го детерминират, то е свързано до голяма степен с небалансираното хранене и хиподинамията, а през изминалите години и с пандемията COVID - 19.

- На второ място при децата и учениците през 2022 година са заболяванията на нервната система и сетивните органи.
- Очните заболявания продължават да имат висок относителен дял в структурата на нозологиите, регистрирани при профилактичен преглед главно при учениците.
- Заболяванията на дихателната система заемат трето място и при деца и ученици, главно с диагноза „Астма".
- Увеличил се е делът на учениците с гръбначни изкривявания.
- В структурата на моментната болестност и диспансеризацията на децата и учениците не се наблюдават съществени промени през последните години. Отново най-често срещани при децата са астма, генерализирани разстройства в развитието и детски аутизъм , други поведенчески и емоционални разстройства, а при учениците водещи са болестите на нервната система и сетивните органи, заболяванията на дихателната система, вродените аномалии.
- Данните от профилактичните прегледи и диспансерното наблюдение на деца и ученици за 2022 г. потвърждават необходимостта от системното им провеждане като възможност за ранно откриване и отстраняване на здравни проблеми у подрастващите. От значение е още в детска възраст да се акцентира върху дейности за профилактика на хроничните незаразни заболявания, които съставляват значителен дял от патологията на възрастното население.
- Нужно е по-добро взаимодействие между медицинските специалисти и семейните лекари, за да се подобри обхващането с профилактични прегледи на децата. Медицинските специалисти към учебните заведения да информират родителите за провеждането на профилактични прегледи, като обяснят необходимостта от тях.
- Медицинският специалист би могъл да работи по-активно с диспансеризираните деца, прилагайки индивидуален подход към всяко от тях.
- За профилактика на водещите заболявания – затлъстяване, гръбначни изкривявания, смущения в зрението, астма медицинските специалисти е нужно да подобрят взаимодействието си с ръководствата на учебните заведения и да предлагат мерки за повишаване на двигателната активност.
- С цел правилното физическо развитие да се съблюдава пълноценно и здравословно хранене.
- За подобряване на здравословното състояние на детското население от областта е необходимо да продължи реализирането на регионални профилактични програми за преодоляването на конкретните здравни проблеми в областта, с ангажирането на медицински специалисти, педагози, родители и обществеността като цяло.
- Поради това, че не всички учащи предоставят талони за профилактичен преглед по препоръка на РЗИ медицинските специалисти от здравните кабинети към детските заведения и училищата осъществяват измервания на ръст и тегло на всички деца и ученици. През 2022 г. са осъществени измервания на всички ученици.
- Всяко лято, по време на задължителните обучения от експерти на РЗИ, медицинските специалисти от Областта се запознават с изготвения Анализ на здравословното състояние на децата и учениците. Целта е от своя страна медицинските специалисти да запознават с резултатите ръководствата на детските и учебни заведения и родителите, като се предложат конкретни инициативи за подобряване на здравословното състояние.
- По Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести се осъществяват редица обучителни мероприятия, свързани със здравословното хранене, небалансираното хранене и болести, свързани с него, значението на двигателната активност за изграждане на здрави кости, оралната хигиена, обща хигиена, вредата от тютюнопушенето, употребата на алкохол, зависимостите и др.

- Чрез медиите обществеността се информира за дейностите на РЗИ, свързани с разпространение и усвояване на здравни знания и здравословно поведение от децата и подрастващите.

<u>Национална програма за превенция на хроничните незаразни болести 2021 – 2025 г.</u>

В изпълнение на Проект „Европейска инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването при децата“ през периода април – май се проведе Петото национално проучване за оценка разпространението на свръхтегло и затлъстяване при деца в първи клас и факторите на семейна и училищна среда на територията на област Търговище.

Проучването бе осъществено в 3 училища от градовете Търговище, Попово и Омуртаг. Обхванати бяха 66 деца от първи клас и техните родители.

Дейности по темата „Употреба на тютюневи изделия“

През 2023 година са проведени 28 обучения на 619 ученици от област Търговище по темите: „Отглеждайте храни, а не тютюн!“, „Защо животните не пушат?“, „Какво печелим и какво губим, когато пушим?“, „Да спечелим заедно! Един ден без никотин!“, „Вейп“ и други.

Направена бе демонстрация на пушещата кукла „Сю“ на 62 деца от първи до четвърти клас.

По повод 31 май – Световен ден без тютюнопушене пред Драматичния театър в гр.Търговище, РЗИ съвместно с Общинския съвет по наркотични вещества и Българския младежки червен кръст проведе скринингова кампания за безплатно измерване на въглероден монооксид в издишан въздух на желаещите пасивни и активни пушачи, жители и гости на града. Мотото на тематичния ден бе: „Отглеждай храни, а не тютюн“, който е насочен за популяризиране дейността на Кабинета за консултиране и отказване от тютюнопушене.

За популяризиране на **16 ноември – Международен ден без тютюнопушене** до всички училища на територията на област Търговище бе изпратена покана за участие в инициатива: Национално предизвикателство „Да спечелим заедно! Един месец без никотин!“. Обявена бе и инициатива „Отворени врати за посещение в Кабинета за консултиране и отказване от тютюнопушене“.

Мобилната форма на ККОТ към Инспекцията гостува в 8 средни училища и професионални гимназии на територията на област Търговище. От възможността да изследват количеството на въглеродния монооксид в издишан въздух се възползваха 545 лица.

Разпространени са 850 информационни материала.

Изготвени са 2 тематични статии.

Дейности по темата „Злоупотреба с алкохол“

Проведени са 16 обучения сред 562 деца и ученици. Представени са темите „Алкохол. Какво ни причинява?”, „Вредата от употребата на алкохол върху шофирането“. 404 лица имаха възможност да използват алкоочила.

На **26 юни /Международния ден за борба с наркотиците/** РЗИ - Търговище участва в кампания съвместно с БМЧК и Общински съвет по наркотични вещества. В мероприятието бе включена демонстрация на алкоочила, с цел превенция на употребата на алкохол – какво причинява и какви са последиците.

Разпространени бяха 100 информационни материала “Алкохола и младите хора“.

Дейности по темата „Хранене“

Осъществени са 54 обучения сред 1149 деца и ученици по теми, свързани със здравословното хранене и здравословния начин на живот.

Презентирани бяха темите „Здравословен начин на живот“, „Хранителни разстройства“, „Здравословно хранене“, „Хранене и зъбна профилактика“, „Принципи на здравословното хранене“, „Нездравословно хранене и болести, свързани с него“, „Енергийни напитки“.

По време на обученията при децата от детските градини и малките ученици се провеждаха практически тренинги за разделяне на полезните и вредни храни, писане на любими рецепти, при които децата придобиваха полезни знания посредством игра и забавление.

По повод **7 април – Световен ден на здравето** се проведе конкурс за рисунка на тема „Моето здраве“.

Европейският ден за борба със затлъстяването – 19 май: Изготвена бе тематична статия.

Ученици от първите класове на две училища от гр. Търговище изработваха плодови салати и плодови шишчета.

През седмицата на традиционния пролетен панаир на града бе осъществена информационна кампания на изложение Търговище. Разпространени бяха брошури, свързани със здравословното хранене.

През месец ноември бе проведена **„Седмица за борба със затлъстяването“:**

- Направени бяха обучения в почти всички детски градини от гр. Търговище на тема „Здравословно хранене“;
- Обучения по различни теми, свързани със здравословното хранене и вредата от употребата на енергийни напитки в училищата;
- Приготвяне на сандвичи със здравословни продукти, направата на плодови салати стана любимо занимание на учениците от началните класове и детските градини;
- Учениците с насоченост „Готварство“ към ПГТХВТ – Търговище готвиха здравословни рибни ястия във връзка с празника Никулден;
- В ДГ „Звънче“ проведоха мероприятие „Мастър Шеф“, облечени като готвачи правиха ястия със здравословни продукти;
- В ДГ „Славейче“ децата, облечени като готвачи си приготвиха плодови и зеленчукови салати;
- Разпространени са 1050 броя здравно - информационни материали, свързани със здравословното хранене.

Дейности по темата „Физическа активност“

През изтеклата година са проведени 26 обучения на 714 деца и ученици и 5 обучения на 69 медицински специалисти от област Търговище и родители за ползата от физическата активност и вредата от заседнал начин на живот.

Световния ден на физическата активност - 10 май бе отбелязан чрез:

- Състезателни и щафетни игри във II СУ „Проф. Никола Маринов” и III ОУ „П.Р.Славейков“ под мотото „Движението – това е здраве”. Всички участници получиха спортни пособия, които да използват в часовете по „организиран отдих и физическа активност“. Предоставени им бяха информационни материали „Движението е здраве и сила“.
- „Музикално междучасие“ се проведе в III ОУ „П.Р.Славейков“;
- По време на пролетния панаир на града се разпространиха 200 брошури, свързани с двигателната активност.

Събитията бяха отразени в електронните медии.

През лятната ваканция експерти от отдела проведоха **„Лятна академия на открито“** с 62 деца от Образователен център „Усмивки“ – гр. Търговище. В продължение на една седмица в парк „Роден кът“ на подрастващите бяха направени обучения, свързани с четирите рискови за здравето фактори:

- Обучения, свързани с вредата от употребата на тютюневи изделия – демонстрация на „Пушеща кукла Сю“, рисунка на тема „Вредата от тютюнопушенето“;
- Обучения, свързани с вредата от употребата на алкохол. На всички деца бе предоставена възможност да изпитат какво е усещането, когато си употребил алкохол с алкоочила;
- Обучения, свързани със здравословното хранене и грижата за зъбките. Обученията се проведоха под формата на игри и забавления /„Пирамида на здравословното хранене“, „Рецепта смесете“, „Познай храната“, „Изяж дъгата“/. В заключителната част на седмицата си направиха сами здравословни сандвичи.
- Всеки ден бе отреден за физическа активност. Децата играха различни състезателни игри, танцуваха, пяха и играха народни хора.

Всички материали за проведените кампании са закупени със средства, осигурени по Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести 2021 – 2025 г.

<u>Национална програма за профилактика на оралните заболявания при деца 0 – 18 г. в България</u>

Проведени са 26 обучения на 675 деца и ученици по темите „Правила за здрави зъби“ и „Хранене и здрави зъби“, „Хигиена“.

През 2023 година са осъществени 35 обучения, беседи и презентации сред 567 ученици от област Търговище по различни здравни теми: „Защо животните не пушат?“, „Вредата от активното и пасивно тютюнопушене“, „Нежелана бременност“, „Ранни бракове“, „Хигиена и сексуално здраве“, „Принципи на здравословното хранене“, „Ползата от физическата активност“, „Вредата от алкохола и наркотиците“, „ХИВ/СПИН – заболяване и как да се предпазим?“. По време на обученията на желаещите активни и пасивни пушачи е предоставена възможността да замерят своя въглероден оксид в издишания въздух чрез апарата „Smoker lyzer“ и функционално измерване на дишането чрез апарата „Спирометър“, както и демонстрация на пушещата кукла „Сю“, чрез която нагледно се проследява пътя на цигарения дим в организма. Посредствам използването на алкоочила, подрастващите имаха възможността да участват в симулационни игри „Дартс“ и „Моето име е …“. Целта е младите хора да се запознаят с влиянието и последиците, свързани с употребата на алкохол; да се повиши вниманието на учениците към индивидуалното поведение и нагласа върху решението за употреба на алкохол в различни ситуации; да предложи различни алтернативи за здравословен начин на живот.

По повод 31 май – Световен ден без тютюнопушне, сред ученици от пети, шести и седми клас от ОУ “Г. С. Раковски” с. Голямо Ново, общ. Търговище бе проведен конкурс за рисунка на асфалт на тема: “Отглеждайте храни, а не тютюн”. Направена е демонстрация на пушеща кукла “Сю”.

Осъществени са 8 информационни разяснителни кампании за предоставяне на нископрагови услуги с мобилен АГ кабинет на лица от ромски произход и на лица, живеещи в отдалечени райони от лечебни заведения в населени места от областта. Провеждането на кампаниите, към които имаше включени обучения и беседи, предхождаха прегледите с мобилния кабинет. Извършени са 179 прегледа. По време на срещите с жители на села с компактно ромско население са проведени 8 броя обучения и 1 беседа. Презентирани са темите: „Хигиена и сексуално здраве“; „ХИВ/СПИН“; „Истината за ваксините“; „Туберкулоза“; „Здравословно хранене“ и „Хигиена“. Обхванати са 98 лица. Измервано им бе кръвното налягане. Предоставени им бяха пакети със здравно – информационни материали.

Здравният медиатор към община Търговище взе участие в информирането и разясняването на населението за значението на дейностите, които се извършват с мобилния АГ кабинет.

За подпомагане на информационните кампании е изработен, отпечатан и разпространен плакат „Грижата за здравето е най – доброто лекарство!“. Плаката е разлепен на видими места в общодостъпни обществени сгради (кметства, читалища, училища, хранителни магазини и др.), в населени места от цялата област Търговище с преобладаващо ромско население.

Проведена е работна среща със здравните медиатори от област Търговище, по повод 24 март – Световен ден за борба с туберкулозата. Предоставени са карти за скрининг за риск от туберкулоза.

В периода 01.01. - 31.12.2023 година са извършени следните дейности по програмата:

- Проведени са 7 броя обучения на 307 ученика от училища в община Търговище по теми свързани с безопасност на движението по пътищата: „Култура на поведение на пътя“, „Влияние на алкохола при шофиране“, „Защо да слагаме предпазни колани?“, „Грешки на пешеходците при пресичане на пешеходната пътека“, „Опасни и безопасни места за игра“ и др. Сред учениците е направена демонстрация на алкоочила, които възпроизвеждат ситуация след употреба на алкохол. С образователен център „Усмивки“ – гр.Търговище е проведена Лятна академия на открито, включваща образователни, подвижни и състезателни игри, свързани с безопасност на движението по пътищата.
- По повод **Дните на безопасността на пътя** между 16 и 22 септември е проведено мероприятие съвместно с Български младежки червен кръст гр. Търговище, включващо тематични викторини, демонстрации с алкоочила и разпространение на информационни материали. Мероприятието се проведе под мотото „Остани жив! Пази живота“.

- Съвместно с доброволци от Български младежки червен кръст гр. Търговище, бе проведено практическо обучение: „Оказване на първа помощ“ на 62 ученика от петите класове на III ОУ „Петко Рачов Славейков“ и от седми клас на II СУ „Професор Никола Маринов“ гр. Търговище.
- Разпространени са 200 броя здравно-информационни материали „Правилата научи, улицата безопасно пресечи“.

Национална програма за превенция и контрол на ХИВ/ СПИН

През 2023 г. са извършени следните дейност по програмата:

Проведени са 21 броя обучения на 553 ученика от училища в област Търговище по следните теми: „ХИВ/СПИН – Начини на заразяване, симптоми и превенция“, „Контрацепция“, „Видове полово предавани инфекции“, „Рисково сексуално поведение“. Направена е демонстрация на правилно поставяне на презерватив на дървен макет и са прожектирани видеопокази: „Като на сън“ и „Какво е рисково сексуално поведение?“.

Провеждане на Национална АНТИСПИН кампания по случай 14 февруари – Свети Валентин. Проведени са обучения на ученици от област Търговище на теми свързани с ХИВ/СПИН и Полово предавани инфекции. Съвместно с доброволци от Български младежки червен кръст по централните части на град Търговище са разпространени информационни материали, относно начините на заразяване, предаване и превенция от ХИВ/СПИН и други СПИ. **Отбелязване на 15 май – Международен ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН.** Проведени са обучения на ученици от област Търговище на теми свързани с ХИВ/СПИН и Полово предавани инфекции.

Проведена е АНТИСПИН кампания по случай 1 декември – Световен ден за борба срещу СПИН с обучения на ученици от община Търговище на теми: „ХИВ/СПИН - Начини на заразяване и предпазване.“ Направена е прожекция на видеопоказ: „Като на сън“, както и демонстрация на правилно поставяне на презерватив на дървен макет на всички класове от училищата.

Разпространение сред учениците на 500 броя здравно-информационни материали „STOP HIV” и на 117 броя презервативи.

<u>Регионална програма „Аз умея здравословно да живея!“</u>

През 2023 година се проведе входящо анкетно проучване сред учениците от прицелната група. Цел на проучването бе установяване на нивото на знанията, получени след проведените обучения по отношение на здравословното хранене и нуждата от двигателна активност. Направени бяха анализи, които са предоставени на преподавателите и ръководствата на училищата.

Проведени са 2 обучения на 24 родители на децата от прицелната група, на които им бяха представени резултатите от анкетните проучвания сред учениците и родителите. Направени им бяха обучения по темите „Препоръки за здравословно хранене на населението на 18 години“, „Хранене на децата в дома им“, „Съвети за хранене на възрастни по време на COVID – 19“.

Проведени са 39 обучения на 92 ученика по темите: “Правила за по-здрави и по-бели зъби“, „Хранене и здрави зъби“, „Хигиена – лична, устна, интимна“, „Профилактика при вирусни заболявания“, „Аз знам какво да ям!“, „Физическа активност – движението е здраве“, „Здравословно хранене“, „Принципи на здравословното хранене“, „Нездравословно хранене и болести“.

Децата вземаха участие в практически занятия – нареждане на пирамида на здравословното хранене, разделяне на полезни и вредни храни.

На 10 май – Световен ден на физическата активност учениците от прицелната група взеха участие в организирани щафетни и състезателни игри.

Раздадени им бяха различни информационни материали.

За старанието си получиха грамоти и топки!

На 19 май – Европейския ден за борба със затлъстяването децата си изработваха плодови салати и плодови шишчета с осигурени продукти от РЗИ.

През месец ноември учениците взеха участие в обявената „Седмица за борба със затлъстяването“. След проведени обучения и предоставени продукти от Инспекцията си направиха атрактивни сандвичи.

Събитията бяха отразени в електронните медии.

Други обучителни мероприятия:

- Проведени са 5 обучения на 114 ученика на теми: „Вредата от употребата на ПАВ“, „Пропуснат живот“. Видеопоказ на клипове, ориентирани към намаляване употребата на хероин, марихуана и екстази“.

26 юни - Световен ден за борба с наркоманиите се отбеляза в съвместна инициатива с БЧК и Общински съвет по наркотични вещества в парк „Борово око“, гр. Търговище.

- Отбелязване на Световния ден за борба с остеопорозата – 20 октомври с тематична статия;

<u>Национална програма за превенция и контрол на ХИВ/ СПИН</u>

14.02- Световен ден на влюбените- национална Антиспин кампания проведена на терен в периода 06.02. - 15.02.2023г. и взета периферна кръв – **109 лица**

07.02.23г. ПГТиХВТ „Ал.Константинов“, гр. Търговище- **12 лица**
08.02.23г. ПГИИ „Дж. Атанасов“, гр. Търговище- **28 лица**
15.02.23г. в РЗИ Търговище- **4 лица**

Извършени са обучения на 139 ученика от 8 до 12 клас от област Търговище, на теми относно начините на заразяване, предаване и превенция от ХИВ/СПИН и други СПИ.

Разпространени бяха здравно-информационни материали на територията на град Търговище съвместно с доброволци от БМЧК, относно начините на заразяване, предаване и превенция от ХИВ/СПИН и други СПИ.

<u>15 май- Международен ден за съпричастност на засегнатите от ХИВ/СПИН:</u>

Проведена на терен информационна кампания по време на Традиционния пролетен панаир в гр. Търговище с безплатни и анонимни изследвания за ХИВ, Хепатит „В“, Хепатит „С“ **в периода 15.05. - 23.05.2023г**. **и взета венозна кръв**:

11.05.23г. зала „Галерия“ на панаира – **11лица**
12.05.23г. зала „Галерия“ на панаира - **10 лица**
15.05.23г. Защит.жилище с.Лиляк - **11 лица**
16.05.23г. кв. ”М.Малчев” гр. Т-ще - **6 лица**
18.05.23г. с. Давидово - **2 лица**
22.05.23г. ДЯ № 5 - **14 лица**
23.05.23г. ЦНСТДБУ и ЦОП - **13 лица**
23.05.23г. в РЗИ Търговище- **3 лица**

Във връзка с Международния ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН се проведоха обучения повишаващи информираността сред 165 ученика от област Търговище, относно начините на заразяване, предпазване и превенция от основните инфекции предавани по полов път.

<u>1 декември- Световен ден за борба с ХИВ/СПИН под мотото «От теб се иска да избегнеш риска!»</u> **на терен за периода 27.11.23г.- 06.12.2023г**. са изследвани:

27.11.23г. в РЗИ- **3 по желание и 2 на хемодиализа**;
28.11.23г. ПТГ„Цар С. Велики“ и ПГ по ЕС„ гр. Т-ще- **33 ученици**;
01.12.23г. СУ“ Св. Седмочисленици“, гр. Търговище- **31 ученици**;
СУ“ Н. Маринов“, гр. Търговище- **44 ученици**;
05.12.23г. Червен кръст- **18 доброволци и родители на деца в приемни семейства**;

По време на АНТИСПИН кампанията по случай 1 декември – Световен ден за борба срещу СПИН се проведоха обучения на 249 ученика от училища в община Търговище на теми: „ХИВ/СПИН - Начини на заразяване и предпазване.“ Направена е прожекция на видеопоказ: „Като на сън“, както и демонстрация на правилно поставяне на презерватив на дървен макет на всички класове от училищата.

Изготвиха се и се проведоха презентации на темите: „ХИВ/СПИН и други СПИ“, „Рисково сексуално поведение“, „Контрацепция“, „Начини на заразяване и предпазване“ и ХИВ/СПИН – „Митове срещу реалност“.

Основната цел и приоритет на РЗИ- Търговище през 2023г. беше разширяване на обхвата на услугите по анонимно, доброволно консултиране и изследване за ХИВ. В резултат на предоставените услуги в областта се постига устойчиво задържане на ниско ниво на болестност от ХИВ.

Пред Д“НЗБ“ на РЗИ- Търговище основен приоритет продължава да бъде повишаване на информираността на младите хора и хората в риск относно начините на заразяване и предпазване от ХИВ и СПИ.

Основната дейност е подобряване на достъпността и качеството на информация, предназначена за професионалисти и общественост, по отношение на заболяванията, употребата на презервативи и значимостта на това всеки да узнае навреме своя ХИВ статус като грижа за собственото здраве и това на партньора.

Важно е скринингът за ХИВ/СПИН при бременни да се извършва, което в момента не е достатъчно и да се контролира. По големия процент изследвали се в област Търговище за ХИВ/СПИН са хемодиализирани и по желание по кампаниите, организирани от РЗИ- Търговище. Броят на жените е по- голям от този на мъжете изследвани през 2023г. в област Търговище.

Консултирането и доброволното изследване за ХИВ/СПИН са важни инструменти за превенция. Същото важи и за достъпа до терапии, грижи и помощ. Профилактиката трябва да бъде насочена към особено засегнатите групи, като напр. употребяващите инжекционно наркотици, мъжете, които правят секс с мъже, и имигрантите от региони с висока заболяемост. Превенцията, ранното диагностициране и терапии могат да спрат или забавят напредъка на болестта и да позволят на страдащите от заболяването да продължат да работят, което може да подобри качеството на живот на хората, живеещи с ХИВ/СПИН.

Един от важните проблеми, който остава е късното диагностициране на ХИВ.

Липсата на кадри– лекар вирусолог и мл. експерт в РЗИ- Търговище е причина за невъзможност за създаване на кабинет за анонимно и безплатно консултиране и изследване за ХИВ / КАБКИС/ и остава един от основните проблеми.

На 15.03.2023 г. се издадоха Предписания до кметовете на петте общини на област Търговище, за провеждане на заседание на общинските епизоотични комисии, с цел провеждане на ДДД дейности на тревните площи в детски градини, училища, паркове, алеи, площадки и др., и мерки за намаляване популацията на скитащите, и бездомни кучета. В изпълнение на предписаните задължителни мерки получаваме копия от протоколите от проведените заседания, копия от договорите на фирмата извършила ДДД обработката и протоколите за реализираните дезакаризационни дейности.

За реимунизация с ТД, като подлежащи контингенти са подадени лицата подлежащи за обхващане през календарната година.

На 17 год. възраст от подлежащите **1 197** деца, са обхванати **709** деца или **59,2 %**; Необхванати са 488 поради други причини.

На 25 год.възраст от подлежащите **1 015** лица, са обхванати **378** лица или **37,2 %;** Необхванати по други причини са 637. Обхванато от подлежащите през 2021 и 2022 г.е 1 лице.

1. Проверка на употребяваните биоциди в училища, детски градини и ясли за съответствие с биоцидното законодателство:

През месеците май- юни на 2023 година са извършени общо 50 проверки на детски градини, ясли и училища, както следва:

- 3 проверки в детски ясли;
- 24 проверки в детски градини и филиали с отделни материално - технически бази;
- 23 проверки в училища.

По време на инспекциите са проверени 66 продукта от 18 вида биоцида. От тях не съответстват на здравните изисквания 3 броя продукти – Табидез 56 с разрешение на МЗ № 0117-З/ 2023г., Соликлор с разрешение на МЗ №1278-5/ 2006г., Клодан Д с разрешение на МЗ № 0607-З/ 2016г. Същите са с отменени разрешения от МЗ. За несъответствията са издадени 3 предписания за

осигуряване на биоцидни препарати с актуални разрешения на МЗ – на група към ДГ с. Макариополско, Основно училище с. Беломорци и Детска градина с. Антоново. С цел обективизиране на контрола са взети 14 дезинфекционни разтвора. Няма констатирани отклонения от нормите.

Български младежки Червен кръст-Търговище работи в тясно сътрудничество с Общинския съвет по наркотични вещества. Традиционно с подходящи инициативи се отбелязват различни дати, свързани с превенцията на зависимости - 31 май, 26 юни и др. Важно място в здравно- просветната дейност заема промотирането на безопасното сексуално поведение и подобряването на репродуктивното здраве. БМЧК е организатор на тематични игри, насочени към превенцията на зависимостта от алкохола, цигарите и наркотиците.

В ЦПЛР-ОДК Търговище се разшири въвеждането на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование във в целогодишните форми на работа, както и чрез организиране на различни събития. През 2024 г. продължи проучването на здравословното състояние на децата и учениците в Община Търговище. Направена е безплатна диагностика на деца и ученици, след подадени декларации за съгласие от родителите. Продължават заниманията по Лечебна физкултура – Кинезетерапия.

ЦПЛР-ОДК Търговище, организира и провежда спортните турнири на ученическите игри за Община Търговище. В общината се провеждат спортни турнири по – футбол, волейбол, баскетбол, бадминтон, тенис на маса и шахмат. Цялостната дейност в това направление се осъществява по Правила за организиране и провеждане на ученическите игри, които се утвърждават за всяка учебна година със Заповед на Министъра на младежта и спорта. Изготвя се Спортен календар, в който се включват и спортни прояви, извън ученическите игри.

Общинска администрация Търговище, провежда редовни срещи с участието на здравни работници, експерти в сектор образование, младежи, представители на училищата и спортните клубове с цел обсъждане на теми, свързани със здравословния начин на живот сред децата и младите хора.

Община Търговище разпределя средства от общинския бюджет за спорт през 2024 г. и спортни клубове, посетени над 1 000 деца и младежи, от които за 2024г. са финансирани 17 спортни клуба. Една част от тях постъпиха директно в клубовете като стимул за постиженията им. Въпреки, че поема разходите по поддръжката и експлоатацията на базите и съоръженията, Община Търговище не реализира приходи от наем. Местната администрация ги предоставя на клубовете безвъзмездно, в изпълнение на договори. Община Търговище осъществява контрол върху разходването на финансовите средства, като изисква в началото на всяка календарна година финансов отчет за предходната година от всеки спортен клуб, получил финансово подпомагане от Общината.

В края на 2024 г. бяха наградени най-добрите спортисти и отбори на годината с официална церемония.

Спортните клубове и организации, ползващи и стопанисващи общински спортни имоти, създадоха условия и осигуриха достъп на гражданите, желаещи да се занимават със спорт. За развитие на спорта в малките населени места Община Търговище финансира и подпомага аматьорския футбол в селата. Съвременния спорт изисква тренировъчния процес да се води от високо квалифицирани треньори, ангажирани целодневно в своята работа. Задължително трябва да бъдат запознати с най-новите методики за физическа и психологическа подготовка на своите състезатели. За да се реши този проблем се изисква всеки спортен клуб да представи документи за квалифицирани педагогически кадри, регистрирани в Министерството на спорта. При липса на такива не се подпомагат финансово от Община Търговище.

За развитието на детско-юношеския спорт се стимулираха децата с постигнати добри резултати от състезанията със стипендии. Училищата и детските градини организират много спортни прояви на деца и ученици от всяка възраст, като с това подпомагат за развитието на нравствените ценности на спорта и човешкото достойнство. Създават условия и предлагат възможности за спортуване и туризъм, с оглед пълноценен отдих, развлечение и емоционално обогатяване на личността и придобиване на необходимите организационно-управленски, материално-технически и финансови условия и предпоставки за подобряване на физическата дееспособност на гражданите на общината, на детско-юношеския спорт и социалния туризъм. В гр. Търговище има спортно училище с традиции.

V. ПРЕВЕНЦИЯ НА СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В НЕРАВНОСТОЙНО ПОЛОЖЕНИЕ

Социално включване на младите хора

В Община Търговище съществува Обществен съвет за социално подпомагане, който оказва съдействие за провеждане на политиката в областта на социалните помощи и социалните услуги в общината, при проучване на потребностите, при планирането на социалните услуги в общината, както и в процеса на предоставяне и наблюдение върху социалните услуги.

През 2024 година продължи проекта на Община Търговище „С грижа за теб“. Основната цел на проекта е превенция на социалното изключване, намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие – създаване и функциониране на Комплекс за здравни и социални услуги в общността. Проекта включва предоставянето на седем социални и здравни услуги разпределени в два центъра: Център за ранна интервенция на деца с увреждания включващ „Ранна интервенция на увреждания“ и „Индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания“ и Център за консултиране, подкрепа и здраве в семейството, включващ: „Предоставяне на психологическа подкрепа и консултация на бъдещи и настоящи родители за формиране и развитие на родителски умения“, „Семейно консултиране и подкрепа“, „Индивидуална и групова работа с деца и родители, с цел посещаване на детска градина“, „Допълнителна педагогическа подготовка за повишаване на училищната готовност на децата за равен старт в училище“ и „Подкрепа за осигуряване на здравна детска консултация и дейности по превенция на заболяванията“.

Социални асистенти по механизма „Лична помощ“ се възполват 27 души в общината. Услугата включва ежедневна почасова подкрепа в домашна среда на деца и младежи с трайни увреждания и в невъзможност за самообслужване.

На територията на община Търговище са развити и функционират следните социални услуги за млади хора в неравностойно положение:

Звено „Майка и бебе“ – превенция на изоставянето на деца;

Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания с потребност от постоянни мед. грижи - Резидентна грижа - ежедневни грижи и подкрепа в среда, близка до семейната с постоянна медицинска грижа;

Дневен център за деца с увреждания, деца 0-18 г. с увреждания - превенция на изоставянето, дневна грижа в подкрепа на родителите на деца с увреждания;

Център за обществена подкрепа (ЦОП) към КСУДС, деца и семейства в риск, деца, отпаднали от училище и в риск от отпадане от училище - ранна интервенция на изоставяне на новородени деца; развиване на приемна грижа; осигуряване на семейна среда за деца, лишени от родителска грижа; превенция на изоставянето; превенция на насилието;

Център за социална рехабилитация и интеграция към КСУДС, деца и младежи с увреждания - медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни,

здравни, психологически, умения за самостоятелност; мобилни услуги от рехабилитатор и психолог;

Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания, деца без увреждания - резидентна грижа - ежедневни грижи и подкрепа в среда, близка до семейната;

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания, лица с увреждания - дневни и почасови грижи, медицинска и социална рехабилитация;

Център за настаняване от семеен тип за деца с увреждания, деца и младежи с увреждания -резидентна грижа - ежедневни грижи и подкрепа в среда, близка до семейната;

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания към КПЗГО, лица с психични разстройства - дневни и почасови грижи, медицинска и социална рехабилитация;

ЗЖ за лица с психични разстройства 1 към КПЗГО, кв. „Бряг" - Търговище, лица с психични разстройства - подслон, ежедневни грижи, социална рехабилитация;

ЗЖ за лица с психични разстройства 2 към КПЗГО кв. „Бряг" - Търговище, лица с психични разстройства - подслон, ежедневни грижи, социална рехабилитация;

Защитено жилище за лица с умствена изостаналост с. Лиляк, общ. Търговище, лица с умствена изостаналост - подслон, ежедневни грижи, социална рехабилитация;

Дневен център за пълнолетни лица с увреждания с. Макариополско, общ. Търговище, лица с деменция - дневна грижа в подкрепа на лицата с деменция;

Защитено жилище за лица с психични разстройства с. Съединение, лица с деменция- резидентна услуга - подслон, ежедневни грижи, социална рехабилитация.

Център за социална рехабилитация и интеграция към Асоциация Ная – жертви на домашно насилие.

Комплекс за социални услуги „Дъга" – гр. Търговище – за деца и младежи

Предлага се социална услуга по **Механизъм лична помощ**, насочена към лица с увреждания, включително деца. През 2023г. от услугата са се възползвали **27 души**.

Най-благородната и значима дейност на доброволците на БМЧК е работата им в подкрепа на деца от уязвими групи. Мотиватор за доброволците е работата с деца от приемни семейства, деца с увреждания, хора в неравностойно положение. Голяма част от доброволците преминават обучение по социално - помощна дейност.

VI. ПОВИШАВАНЕ РОЛЯТА НА МЛАДИТЕ ХОРА В ПРЕВЕНЦИЯТА НА ПРЕСТЪПНОСТТА

Младежка престъпност

От 14 годишна възраст възниква възможността за реализиране на наказателна отговорност по отношение на младия човек за извършени от него престъпления.

Зачестяват случаите на противообществени и противоправни прояви сред млади хора от по-ниските възрастови групи. Около две трети от осъжданите всяка година младежи не ходят на училище и/или нямат работа. Запазва се висок процентът на рецидива сред младите правонарушители.

Статистиката през последните години показва застрашителни тенденции на нарастване броя на непълнолетните извършители на престъпления и на относителния дял на младите хора до 29 години сред затворническата популация и сред водачите на моторни превозни средства, причинили пътно-транспортни произшествия.

Местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) съвместно с детските педагогически стаи и органите на образованието и при широкото съдействие на обществеността изпълняват следните задачи:

- Организират и координират социалнопревантивната дейност на територията на общината, издирват и установяват съвместно с инспекторите при детските педагогически

стаи и дирекциите "Социално подпомагане" малолетните и непълнолетните, които се нуждаят от помощ, и вземат мерки за тяхната социална защита и развитие;

- Разглеждат възпитателни дела за противообществени прояви, извършени от малолетни или непълнолетни, и престъпления, извършени от непълнолетни;
- Налагат възпитателните мерки по чл. 13, ал. 1, т. 1 - 10 и 12, както и правят предложения до съда за налагане на възпитателните мерки по т. 11 и 13;
- Привеждат в изпълнение мерките по чл. 13 и 15 и осъществяват контрол върху изпълнението им;
- Съдействат на лицата, излезли от социално-педагогическите интернати, от възпитателните училища-интернати, от поправителните домове и приютите за безнадзорни деца, пред компетентните органи за уреждане на основните им битови, трудови и социални проблеми;
- Следят отблизо поведението и развитието на малолетните и непълнолетните, излезли от възпитателните училища-интернати и поправителните домове, както и на осъдените условно или на предсрочно освободени от поправителните домове, и вземат мерки за тяхното по-нататъшно правилно развитие;
- Упражняват контрол за спазването от работодателя на режима и условията за работа, установени за непълнолетните, настанени на работа по този закон, и при установяване на нарушения сезират компетентните органи;
- Подпомагат родителите, които срещат затруднения при възпитанието на децата си;
- Упражняват контрол върху намиращите се на територията на общината детски педагогически стаи и върху дейността на настойниците и попечителите на малолетните и непълнолетните;
- Налагат мерките по чл. 15 от ЗБППМН на родители;
- Разработват и изпълняват мероприятия по програми и дейности за предотвратяване и ограничаване на криминогенните фактори;
- Изучават състоянието и причините за противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в общината и правят предложения пред съответните държавни органи и обществени организации.

Компетентен орган да разглежда възпитателни дела за противообществени прояви, извършени от малолетни или непълнолетни, и престъпления, извършени от непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, е местната комисия по настоящия им адрес, като разглеждат случаите, когато:

- малолетни на възраст от 8 до 14 години са извършили противообществени прояви;
- непълнолетни на възраст от 14 до 18 години са извършили противообществени прояви, както и когато непълнолетни, извършили престъпления, са освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс и делото е изпратено за разглеждане от местната комисия;
- непълнолетни са извършили деяния, за които по друг нормативен акт се предвижда налагане на възпитателна мярка.

През 2024 г. Местната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН) - Търговище образува 45 възпитателни дела във връзка с получени преписки от прокуратурата и сигнали от органите на МВР.

Престъпленията и противообществените прояви са извършени от общо 39 малолетни и непълнолетни лица (в т.ч. 7 момичета).

По отношение на девет от малолетните и непълнолетните са образувани повече от едно дело през годината (общо 27 дела).

За преодоляване на отклоненията в поведението психолозите към МКБППМН консултираха индивидуално 17 непълнолетни лица.

Десет обществени възпитатели към МКБППМН работиха индивидуално с общо 43 непълнолетни лица, поставени под възпитателен надзор по чл. 13, ал. 1, т. 5 или по чл. 41 от Закона за БППМН.

През 2024 г. има настанен един непълнолетен във Възпитателно училище –интернат.

Извършени дейности на МКБППМН – Търговище за 2024 г.

№	Дейности, които са изпълнени	Срок/ Период	Отговорни институции	Финансов ресурс
1.	Запознаване с работата на МКБППМН и обществените възпитатели **Обхванати са 105 младежи**.	През цялата 2024 г.	МКБППМН	
2.	Превенция на насилието и агресията сред младите хора. **Обхванати са 75 младежи**	През цялата 2024 г.	МКБППМН	
3.	Повишаване на правната култура на младите хора.Запознаване със Закона за БППМН и Наказателния кодекс **Обхванати са 1005 младежи**	През цялата 2024 г.	МКБППМН	
4.	Повишаване на здравната култура на младите хора.Превенция на употребата на алкохол и психоактивни вещества **Обхванати са 70 младежи**	През цялата 2024 г.	МКБППМН	
5.	Консултиране на непълнолетни за преодоляване на отклоненията в поведението **Обхванати са 17 младежи**	През цялата 2024 г.	МКБППМН	

Целогодишно се планират и провеждат редица мероприятия, съвместно с “РЗИ”, “МОН” и други институции, целящи предотвратяване извършването на нарушения и престъпления срещу наблюдаваната категория лица, както и такива извършвани от самите тях.

Превенцията сред деца и младежи е предпоставка за ограничаване на общата престъпност и грижа за бъдещето на нацията. Наличието на устойчиви криминогенни и виктимогенни фактори, които действат по отношение на тези възрастови групи, налага да се активизират превантивните въздействия на различни институции, работещи с деца, като се използват образованието, културата, изкуството, спортът и всички други средства за развитие на младата личност. От особено значение е извършването на ранна превенция на противообществените прояви, възпитанието в дух на отговорност и развиването на гражданска култура. Сред основните отговорни институции се открояват: Министерството на образованието, младежта и науката, Държавната агенция за закрила на детето, органите на местното самоуправление, Министерството на вътрешните работи, Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетни и нейните местни структури, Националната и местните комисии за борба с трафика на хора и др., които провеждат своите политики в следните насоки:

- Подпомагане на многодетни семейства, с цел получаването на адекватни родителски грижи и предотвратяване на попадането на децата в криминогенен и виктимогенен риск;
- Превенция на употребата на наркотици и злоупотребата с алкохол от деца и младежи;
- Разработване на програми за подпомагане на професионалната реализация на младежите;
- Структуриране на свободното време на децата и младежите;
- Превантивна работа с деца, необхванати от училище;
- Разработване и реализиране на програми за превенция на детската агресия на улицата;
- Разработване и реализиране на програми за превенция на насилието в училище;

- Превенция на създаването на детски криминализирани групи;
- Превенция на спортното хулиганство и използването на спорта като мощно средство за възпитание в дух на толерантност, честна игра и партньорство;
- Запознаване на децата с модели на безопасно поведение предпазващи ги от виктимизиране;
- Изграждане на умения и навици на децата за безопасно общуване в Интернет.

Употребата на наркотици е значим здравен и социален проблем за гражданите на Европа и заплаха за сигурността и здравето на европейското общество, поради това усилията на правителствата са насочени не само към намаляване на търсенето и предлагането на наркотици, но и намаляване на вредните за здравето последици.

През последните години в нашата страна проблемите, свързани със злоупотребата с наркотични вещества, стават все по-актуална тема. Наблюдава се нарастване на употребата на широк спектър от наркотици, която обхваща все по-голяма част от младото поколение на България. Младите хора се превръщат в доходен пазар, към който се насочва разпространението на нелегалните вещества.

Наред със здравните проблеми, свързани със злоупотребата с наркотици, нарастват и социалните проблеми на употребяващите – бягство и отпадане от училище, рисково сексуално поведение, кражби и други криминални прояви. Ценностната система при младите хора се подменя и негативизмът се превръща в модел за подражание.

Увеличаващата се употреба на психоактивни вещества в света е проблем, не само на отделните страни, но и на всички свързани в една или друга степен с последствията от това: професионалисти от различни специалности, ангажирани ежедневно в дейностите по превенция и лечение, лица, зависими от наркотични вещества, техните семейства и близки, както и международни и неправителствени организации и други.

VII. РАЗВИТИЕ НА МЛАДИТЕ ХОРА В МАЛКИТЕ НАСЕЛЕНИ МЕСТА И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ

Младите хора в малките населени места и селски райони

Основен проблем на младите хора от малките населени места и селски райони, както и на част от града е безработицата и липсата на възможности за пълноценна реализация, което води до икономическа зависимост на младите хора от семействата им. През последните години се наблюдава засилване на желанието за емиграция особено сред по-ниско образованата част. Високообразованите млади хора от общината не правят изключение от общата за страната тенденция да търсят реализация в големите градове на България, а част и от тях и в чужбина. Голяма част от младите хора над 22 години проявяват интерес към временна трудова миграция в чужбина - те са преди всичко със средно образование и/ или без трудова квалификация.

Възрастовата структура в малките населени места и селските райони е със слен превес на население в извънтрудоспособна възраст и не може да осигури както възпроизводство на населението, така и възпроизводство на трудовия потенциал. В малките населени места и селските райони са концентрирани голяма част от младежите от ромски етнически произход. Достъпът до формално и неформално неспециализирано образование, професионално образование и обучение, информация и консултиране на младите хора в малките населени места и селските райони е ограничен. Възможностите за трудова реализация са ограничени, което води до желание за мигриране на младите хора от селата в областния град и по-големите областни градове, където възможностите за намиране на работа са по-големи. Така в малките населени места младите хора често изпадат в социална и трудова изолация, без равен достъп до качествено образование, здравеопазване, пазар на труда и др. ресурси на обществото. Добри мерки за тяхното социално включване са действащите програми и мерки

на пазара на труда, вкл. и възможностите на ОП „Развитие на човешките ресурси”, които им осигуряват макар и временна заетост и доходи, както и образователна и етническа интеграция.

През изминалите години оптимизирането на мрежата от училища, изразяващо в поетапното закриване на училища и детски градини в малките селища в община Търговище, доведе до необходимостта от предприемане на мерки за осигуряване на равен достъп до образование на всички ученици от малките селища. В тази връзка се създадоха средищни основни училища и средищни групи към ДГ, които се намират в най-близкото населено място. където се обучават деца и учениците от населените места, в които няма училище или детска градина.